

SVO Rentola Essi(STM)

09.02.2018

Asia

**Sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen 883/2004 ja sen täytäntöönpanoasetuksen 987/2009 muuttaminen**

Kokous

Sosiaalityöryhmä

U/E/UTP-tunnus

U 22/2017 vp

**Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu**

Komission ehdotuksen työttömyysturvaa, perintää, delegoitua toimivaltaa ja muita erinäisiä asioita koskevia asetuksen 883/2004 ja asetuksen 987/2009 artikloja käsitellään Bulgarian kaudella. Bulgarian tavoitteena on saada kaikki jäljellä olevat muutosehdotukset käsiteltyä kaudellaan.

Viron puheenjohtajuuskaudella saavutettiin osittainen yleisnäkemyks muista asetuksista 883/2004 ja 987/2009 koskevista ehdotuksista. Yleisnäkemyks käsittää ei-aktiiveja henkilöitä koskevan yhdenvertaisen kohtelun tarkentamisen sekä sovellettavaa lainsäädäntöä, pitkäaikaishoitoetuksia sekä ansionmenetystä korvaavia perhe-etuuksia koskevien määräysten muutokset.

Työttömyysturvaa koskevilla muutoksilla komissio pyrkii tämentämään nykyistä sääntelyä rajat ylittävien työntekijöiden osalta ja lisäämään. Tämä lisäisi selkeyttä työntekijöiden oikeuksien osalta. Komission ehdotuksen tavoitteena on, että jatkossa olisi täsmällisemmin määritelty mikä jäsenvaltio olisi eri tilanteessa vastuussa työntekijän työttömyysetuuksista ja millä edellytyksillä.

**Suomen kanta**

Suomi suhtautuu myönteisesti esitettyihin ehdotuksiin. Jäsenvaltioilla on kuitenkin hyvin eriäviä mielipiteitä erityisesti työttömyysetuuksien osalta ja tästä syystä Suomi pitää tärkeänä saavuttaa yhteisymmärrys mahdollisten kompromissiehdotusten kautta.

**Pääasiallinen sisältö**

## Työttömyysturva

Komission ehdotuksen työttömyysturvaa koskeva osuus muodostuu kolmesta pääkokonaisuudesta. Ensinnäkin komissio ehdottaa, että jäsenvaltio voi edellyttää *kolmen kuukauden työskentelyä viimeisessä työskentelymaassa* ennen kuin sen tarvitsee huomioida toisessa maassa täytetyt työskentelykaudet työttömyysturvan työssäoloehdossa. Nykyasetuksen mukaan ei ole säädetty tällaisesta vähimmäisajasta, vaan se määräytyy kansallisen lainsäädännön mukaan. Jollei kolme kuukautta täyty viimeisessä työskentelymaassa siirtyisi vastuu työttömyysturvasta edelliselle työskentelymaalle. Toiseksi komissio ehdottaa, että työttömyysturvan *maastavientioikeutta pidennettäisiin* nykyisestä kolmesta kuukaudesta kuuteen kuukauteen. Kolmanneksi komissio ehdottaa, että *rajatyöntekijöitä* ja muita henkilöitä, jotka työskentelivät eri maassa kuin missä he asuvat, koskevia määräyksiä selkeytettäisiin siten, että viimeinen työskentelymaa vastaisi työttömyysturvasta, jos siellä on työskennelty vähintään 12 kuukautta. Jollei edellytys täyty siirtyy vastuu edelliselle työskentelymaalle.

Komission ehdotus kolmen kuukauden työskentelyvaatimuksesta ennen vakuutuskausien yhteenlaskemista, tähtää siihen, että henkilölle tulisi olla muodostunut riittävä yhteys viimeisen työskentelyvaltion työmarkkinoihin ennen työttömyysturvan saamista. Tämä selkeyttäisi nykytilaa. Suomen kansallisen lainsäädännön mukaan edellytetään tällä hetkellä neljän viikon työskentelyä ennen toisessa maassa täytettyjen työskentelykausien hyväksi lukemista Suomen työttömyysturvan työssäoloehdossa. Ensimmäisen sosiaalityöryhmän käsittelyn perusteella vaikuttaisi epätodennäköiseltä, että kolmen kuukauden pituinen ehto saavuttaisi enemmistön hyväksynnän.

Työttömyysetuuksien maastaviennin osalta komission ehdotus pyrkii siihen, että työnhakijoiden mahdollisuudet etsiä työtä toisesta jäsenvaltiosta paranisivat. Samalla jäsenvaltioiden viranomaisien välisen yhteistyön tulisi parantua, jotta mahdollisuudet valvoa työnhakijan työnhakua noudattaisivat paremmin lähtövaltion edellytyksiä. Komissio ei ole osoittanut vaikutusarvioinnissa, että ehdotetulla muutoksella olisi vaikutuksia työllistymiseen.

Rajatyöntekijöitä koskeva muutosehdotus pyrkii selkiyttämään nykytilaa ja vähentämään hallinnollista taakkaa säätämällä, että 12 kuukauden työnteon jälkeen henkilö olisi oikeutettu etuuksiin työntekovaltiosta. Lisäksi nykyisistä haastavista ja hallinnollisesti raskaista jäsenvaltioiden välisistä korvausmenettelyistä luovuttaisiin. Sosiaalityöryhmän käsittelyn perusteella 12 kuukauden edellytys vaikuttaisi enemmistölle liian pitkältä ajalta.

Työttömyysturvaa koskevat ehdotukset muodostavat kokonaispaketin ja on odotettavissa, että neuvotteluista tulee vaikeat, joissa kolmen pääehdotuksen keskinäinen yhteys nousee keskeiselle sijalle.

### **Perintä**

Yhtenä olennaisena osana petosten ja väärinkäytösten vastaisessa työssä EU:ssa on parantaa jäsenvaltioiden toimintamahdollisuuksia etuuksien liikamaksuihin tai maksamattomiin sosiaalivakuutusmaksuihin liittyvissä rajat ylittävissä tilanteissa. Asetuksen 987/2009 sisältyvät säännökset siitä, kuinka mm. sosiaalivakuutuslaitokset voivat kuitata liikaa maksettuja etuuksia takautuvista etuuseristä tai tulevista etuuksista sekä antaa hallinnollista virka-apua tilanteissa, joissa liikaa maksettuja etuuksia tai maksamattomia sosiaalivakuutusmaksuja peritään toisesta jäsenvaltiosta. Komission ehdotuksessa ehdotetaan tarkennuksia ja täsmennyksiä näihin artikloihin sekä ehdotetaan artiklojen muuttamista vastaamaan entistä paremmin verotuksen vastaavia säännöksiä. Tärkeänä muutoksena on esitetty täytäntöönpanoasetuksen 73 artiklan (väliaikaisesti maksetut rahaetuudet ja vakuutusmaksut) soveltamisalan laajentamista koskemaan myös sellaisia tilanteita, joissa henkilöön sovellettavaa lainsäädäntöä muutetaan takautuvasti. Tällä pyritään mm. varmistamaan, että henkilö ei jäisi ilman vakuutusturvaa.

### **Tietojenvaihto ja tietosuoja**

Tietojenvaihdon ja tietosuojan osalta selkeytystä vaatii ehdotettujen asetuserämuutosten suhde yleiseen tietosuojasetukseen, joka on tulossa voimaan toukokuussa 2018. Komissio on ehdottanut, että jäsenvaltiolla olisi mahdollisuus säännölliseen tietojenvaihtoon petosten ja väärinkäytösten estämiseksi, mahdollisuus tietojenvaihtoon myös muiden kuin sosiaaliturvalaitosten välillä sekä säännöksiä sen varmistamiseksi, että henkilöllä olisi paremmat mahdollisuudet valvoa omien tietojensa käyttöä.

### **Delegoitu toimivalta**

Komissiolle ehdotetaan valtuuksia muuttaa asetusten liitteitä, jotta kansallisten lainsäädäntöjen muutokset välittyisivät nopeammassa aikataulussa asetuksiin.

## **EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely**

SEUT 48 artikla sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittaminen työntekijöiden vapaan liikkuvuuden toteuttamiseksi. Ehdotukset

käsitellään tavallisessa lainsäätämisyksessä ja neuvostossa hyväksymisestä päätetään määräenemmistöllä.

## Käsittely Euroopan parlamentissa

### Kansallinen valmistelu

Jaosto 27 kirjallinen menettely

### Eduskuntakäsittely

StVL 21/2017 mietintö suurelle valiokunnalle

### Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Essi Rentola STM, [essi.rentola@stm.fi](mailto:essi.rentola@stm.fi), +358 400 601 241

### EUTORI-tunnus

#### Liitteet

#### Viite

---

|               |                |
|---------------|----------------|
| Asiasanat     |                |
| <b>Hoitaa</b> | <b>EK, STM</b> |
| Tiedoksi      | EUE, TEM, VNK  |

---